

نقش بسترها و فرایندهای اجتماعی در هویت و فرایند هویت یابی کودکان

طیبه حسینی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد انار

T.hoseini95h@gmail.

چکیده

هویت یا کیستی به مجموعه نگرش‌ها، ویژگی‌ها و روحیات فرد و آنچه وی را از دیگران متمایز می‌کند، گفته می‌شود. مسئله هویت یابی کودکان موضوعی است که در رابطه با آن پژوهش‌های زیادی نگارش می‌شود. همچنین در رابطه با مسئله فرایندهای اجتماعی در هویت و بررسی روابط و تاثیرات آنها بر روی هم نیز جای بسی تامل است. پژوهش‌گران در رشته روانشناسی همواره بررسی‌های علمی و پژوهشی خود را در این رابطه در معرض مخاطبین این رشته قرار داده‌اند. در مقاله حاضر نیز تلاش شده است که این موضوع بیشتر و دقیق‌تر بسط داده شود. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت نظرات پژوهشگران رشته روانشناسی پیرامون مقوله‌های ارائه شده در این رابطه کاملاً صحیح و مبتنی بر واقعیت است. همچنین خانواده‌ها می‌توانند با انتخاب نام مناسب برای فرزندان، هدیه و امانت الهی دانستن فرزندان، محبت به فرزندان، احترام به شخصیت آنان، کمک به خداشناسی و پرورش ایمان در کودک، تفاهم و همیاری، توجه به کودک و بازی با او، پرورش صحیح توانایی‌های فرزندان، الگوی مناسب بودن برای فرزندان، توجه به لقمه حلال و حلال زادگی و... فرزندان را در نیل به هویت مناسب، یاری رسانند. از این رو پیشنهاد می‌شود مباحث هویت یابی کودکان و فرایندهای اجتماعی در هویت در مراکز آموزش عالی و تحصیلات تکمیلی مطرح و مورد بررسی قرار بگیرد و آموزش و پرورش تنها نهادی است که همه خانواده‌ها به آن اعتماد دارند و فرزندان‌شان را به آن می‌سپارند پس باید به این اعتماد اجتماعی توجه شود و در راستای عمیق‌تر شدن این اعتماد برنامه ریزی صورت گیرد.

واژگان کلیدی: هویت یابی کودکان، فرایندهای اجتماعی در هویت، روانشناسی

مقدمه

مسئله هویت^۱ دیر زمانی است که در کانون توجه اندیشمندان و محققان جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی قرار گرفته است. هویت نه تنها ارتباط اجتماعی را امکان پذیر می‌کند، بلکه به زندگی افراد معنا می‌بخشد. هویت یابی^۲ فرایندی برای خودشناسی کنشگران اجتماعی است که معناسازی نیز به واسطه آن صورت می‌گیرد. هویت‌ها معانی کلیدی هستند که ذهنیت افراد را شکل می‌دهند. به واسطه هویت مردم به دیگران می‌گویند که چه کسی هستند و مهمتر اینکه به خودشان نیز می‌گویند که چه کسی هستند.

شکل‌گیری هویت در اجتماعات گوناگون به شکل‌های متفاوتی شکل می‌گیرد. در "جوامع سنتی" هویت شخصی در پناه هویت اجتماعی به صورت غیر رسمی شکل می‌گرفت و مبتنی بر سوابق و ریشه‌های تاریخی گذشته بوده است. افراد در چنین جوامعی از طریق نوعی نظم معنایی یکپارچه ساز که همه گروه‌های متفاوت جامعه را در برمی‌گیرد، به یکپارچگی می‌رسند. این نظم معنایی عمدتاً نظم دینی است. به عبارتی در جوامع سنتی حوزه‌های تکوین شامل خانواده، دین و محل کار بوده است (دان، ۱۳۸۵).

پژوهشگران و محققین برتر در رشته روانشناسی در طول سالیان متوالی سعی بر این داشته‌اند که مطالعات گسترده‌ای بر روی هویت یابی کودکان و زیرمجموعه‌های پژوهشی آن داشته باشند. به طور قطع به یقین باید گفت که موضوع هویت یابی کودکان و پرداختن و وجوه مختلف و جنبه‌های گوناگون تحقیقاتی در این رابطه می‌تواند راهگشای دقیقی در رابطه با علم آموزان عرصه روانشناسی باشد. (حسینی، ۱۳۹۴)

به جرئت می‌توان گفت که پرداختن به موضوع هویت یابی کودکان یکی از اساسی‌ترین مسائلی است که می‌توان در روانشناسی به آن پرداخت و همچنین در این رابطه مسئله مهمی که جای بحث دارد مسئله فرایند های اجتماعی در هویت است (رضایی، ۱۳۹۵).

یکی از مهمترین مسائل پیرامون هویت یابی کودکان مسئله فرایند های اجتماعی در هویت است که می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای را در رابطه با نتایج پژوهش‌های پژوهشگران روانشناسی ایفا نماید. پژوهش‌گران روانشناسی بر این باورند که در رابطه با هویت یابی کودکان می‌توان پژوهش‌های علمی و مسائل پرمغز و پر محتوایی را ارائه نمود که یکی از مهمترین این وجوه قابل پژوهش روانشناسی است. (حسینی، ۱۳۹۴)

همانگونه که واقفیم در رشته روانشناسی فاکتور ها و محور های پژوهشی بیشماری وجود دارد که پرداختن به هر کدام از آن موارد می‌تواند یک سری از مشکلات اساسی را از نظام آموزشی و پرورشی کشور ما برطرف نموده و مرتفع سازد. چرا که متأسفانه در کشور ما از کمبود منابع مطالعاتی رنج می‌بریم و خصوصاً در روانشناسی هنوز خیلی مانده است که به نقطه قابل اعتماد و امیدوار کننده‌ای برسیم. بنا بر این نیاز است که در این رابطه در رشته روانشناسی تحقیقات و پژوهش‌های قابل قبولی صورت گیرد. (رضایی، ۱۳۹۵)

آمارها نشان می‌دهد مسئله هویت یابی کودکان یکی از اساسی‌ترین موضوعاتی است که جای بحث دارد و نقش تعیین کننده‌ای در نظرات اندیشمندان و پژوهشگران رشته روانشناسی دارد. آنچه حائز اهمیت است پرداختن به مسئله هویت یابی کودکان و همچنین موضوعاتی چون فرایند های اجتماعی در هویت می‌تواند افق‌های تازه‌ای را در عرضه روانشناسی در پیش روی

¹ Identity

² Identification

اندیشمندان باز کنند. بنا بر این نیاز است که به مسئله هویت یابی کودکان و فرایندهای اجتماعی در هویت به صورت گسترده تری پرداخته شود و این موضوع به مسائل پیش رو و چشم اندازهای پژوهشی آتی بسط داده شود. (کرم پور، ۱۳۹۵)

پژوهش به عنوان زیرمجموعه‌ای از نهاد علم، زیربنای توسعه در عصر اطلاعات است و اساساً هر جامعه‌ای برای برنامه‌ریزی در سطح خرد و کلان و گذار موفقیت آمیز ناگزیر از ساماندهی و مدیریت کارآمد و اثربخش امور پژوهشی است. موفقیت روزافزون علم در شناخت جهان هدف دار و قانونمند که با تکیه بر ابتکارات خلاقیت‌های به ودیعه نهاده شده از سوی خدای متعال در وجود بشر و بهره‌برداری از قدرت شگرف اندیشه آدمی صورت گرفته، فضای زندگی جدیدی را برای انسان‌ها به ارمغان آورده است. این فضای جدید و این تمدن نوظهور که خود برخاسته از تعاملات عمیق میان تمدنی و میان فرهنگی است، موجد خواست‌ها، نیازها، اندیشه‌ها، مسائل و مشکلاتی است که به نوبه خود توسعه علم و اندیشه را می‌طلبند. در این مسیر اندیشه‌های ژرف در قالب پژوهش‌های بنیادین صورت بحث‌پذیر به خود می‌گیرند و دستمایه انجام پژوهش‌های کاربردی می‌شوند تا خواست‌ها و نیازها را پاسخ گویند و راه‌حل‌های بهتر و بیشتری برای مسائل و مشکلات جوامع بشری پیشنهاد کنند و همین جاست که نقش موثر و سهم بسزای بخش تحقیقات در روند تحولات جوامع آشکار می‌شود. تحولات زندگی بشر در قرن بیستم نشان از گسترش روزافزون اهمیت علم و تحقیق داشت، بویژه در نیمه دوم این قرن کشورهای صنعتی و در حال توسعه با آگاهی از نقش پژوهش در خلق فناوری و شتاب‌دهی برای توسعه، عمده توجه خود را مصروف تقویت و ارتقای بخش تحقیق نموده‌اند. از این روست که می‌توان گفت بین پیشرفت بخش تحقیق و شتاب توسعه فراگیر و پایدار در هر کشور ارتباط مستقیم برقرار است. اکنون در ابتدای قرن بیست و یکم قرار داریم و باید خود را برای چالش‌های فراروی آماده کنیم. کشور ما در آستانه این قرن با مشکلات اقتصادی مواجه است. تورم، بیکاری، ترکیب جمعیتی جوان، وابستگی به درآمد نفت و نوسان در تصمیم‌گیری‌ها و سیاستگذاری‌های مدیریتی تنها موارد اولیه فهرست این مشکلات عظیم‌اند. تجربه نشان داده است که یافتن راه‌حل‌های پایدار برای مشکلات عظیم اقتصادی مستلزم تعریف و ارائه الگو و مدل توسعه ملی سازگار با فرهنگ، تاریخ و خصوصیات نهادی در هویت هر ملت است. این مهم بدون انجام پژوهش‌های گسترده و مبتنی بر اصول علمی دست نیافتنی است. نقش پژوهش در توسعه همه‌جانبه پایدار چنان برجسته و انکارناپذیر است که می‌توان آن را بدون تردید نیروی محرک توسعه در همه حوزه‌ها اعم از فرهنگ، اقتصاد، سیاست و جامعه دانست اما علی‌رغم اعتراف و اذعان نسبت به اهمیت مقوله پژوهش این حوزه با دشواری‌های ساختاری و عملکردی فراوانی مواجه است. در رابطه با موضوع حاضر نیز که بحث پیرامون مسئله هویت یابی کودکان است جامعه پژوهشی از این امر مستثنی نیست و باید به طور قابل قبولی مسئله فرایندهای اجتماعی در هویت و مسائل مرتبط با هویت یابی کودکان را در رشته روانشناسی بسط و گسترش داد. (حسینی، ۱۳۹۴)

اهمیت موضوع

یکی از عوامل اساسی پیشرفت در کشورهای توسعه یافته توجه خاص به امر پژوهش است. به عقیده ما در کشورهای جهان سوم، کشورهای اسلامی و از جمله ایران هنوز تحقیق جایگاه حقیقی خود را نیافته است. این ناکامی هم از جهت کمی و هم از نظر کیفی قابل تامل است. عدم توجه ضرورت پژوهش، عدم ترسیم پایه‌های نظری و روش‌شناسی آن، فراهم نبودن امکان‌ها و ابزار لازم و در مواردی جانبدارانه بودن کارکرد سازمان‌های تحقیقاتی می‌تواند از عوامل ناکامی پژوهش در ایران باشد. پژوهش و تحقیق علمی از یک سو خصوصیات منحصر به فردی دارد و از سوی دیگر می‌تواند آثار و نتایج علمی ویژه‌ای در بر داشته باشد، زیرا پژوهش در واقع سلسله تلاش‌های قاعده‌مند، هدف‌دار و علمی است که می‌تواند به عقلانی کردن و در نتیجه کارآمد ساختن عناصر مختلف علم و معرفت بینجامد، هم‌چنین بازده حاصل از تکامل آن می‌تواند در پیشبرد امور اجرایی و توسعه زمینه‌های مختلف (سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی) به کار گرفته شود. اصولاً تحقیق به دلیل بافت مستدلی که دارد می‌تواند به ارائه تبیینی شفاف از یک موضوع یا توضیحی دقیق و گاهی توصیفی منظم از کارکرد سازمان‌ها و نظام‌های مختلف بینجامد. گذشته از این در تحقیق و پژوهش معمولاً نقاط ضعف و قوت موضوع‌ها بررسی شده یا کارکرد سازمان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و بر مبنای آن پژوهش یا اکتشاف می‌تواند برای کارایی بیشتر به نوعی برنامه‌ریزی مبادرت

ورزید. با توجه به آنچه گفته شد و با توجه به نقطه نظرات پیرامون هویت یابی کودکان بسط این موضوع در رشته روانشناسی غیر قابل اجتناب است.

ادبیات تحقیق

رشد هویت

پدیده نوجوانی، با این پرسش اساسی همراه است که نوجوان از خود می پرسد "من کیستم" این پرسش را که چند سال ادامه خواهد یافت "جستجوی هویت" می نامند. در واقع مساله این است که چه می شود که هیچ فردی نه مانند کسانی می شود که قبل از او در این جهان زیسته اند و نه مانند کسانی خواهد شد که پس از او به این جهان خواهند آمد. نوجوانی که با این پرسش اساسی روبروست می داند که بزودی باید مسوولیت زندگی خویش را شخصاً برعهده گیرد و از خود می پرسد: باید چگونه زندگی کنم؟ چه حرفه ای را باید انتخاب کنم؟ در ارتباط باجنس مخالف و زندگی خانوادگی آتی چه خواهیم کرد؟ با کدام باورها و ارزشها باید زندگی کنم؟

پاسخ به این پرسشها آسان نیست و معمولاً با مقداری تشویش نیز همراه است. شاید بتوان گفت که تشویش والدین نیز کمتر از خود نوجوانان نیست. نوجوانانی که سعی می کنند که بالهای خود را بکشایند و به دنیای خاص خویش پرواز کنند و والدینی که گاه به دلیل وابستگی به فرزند خود و استقلال جویی اونگرانند و گاهی نیز به دلیل مخاطراتی که پرواز غیرقابل پیش بینی از آشیانه مألوف در کمین نوجوان آنهاست، احساس ایمنی نمی کنند. در این میان ممکن است نوجوان دچار این احساس شود که والدین او به جای آنکه کمکش کنند، وی را آرام و به حال خود نمی گذارند.

اریکسون اولین کسی بود که هویت را به عنوان دستاورد مهم شخصیت نوجوانی و گامی مهم به سوی تبدیل شدن به فردی ثمربخش و خشنود تشخیص داد. تشکیل هویت عبارت است از مشخص کردن چه کسی هستید، و برای چه چیزی ارزش قائلید، و چه مسیری را می خواهید در زندگی دنبال کنید. یک کارشناس، هویت را به صورت نظریه روشن درباره خود به عنوان عامل منطقی، عاملی که بر اساس عقل عمل می کند، مسوولیت این اعمال را می پذیرد و می تواند آنها را توضیح دهد، تعریف کرد. این جستجو برای آنچه در مورد خود درست و واقعی است، نیروی پیش برنده در پرس خلی از تعهدات جدید است، از جمله احساس تعهد نسبت به جهت گیری جنسی، شغلی، روابط میان فردی و درآمیختگی با جامعه، عضویت در گروه قومی، و آرمانهای اخلاقی، سیاسی، مذهبی، و فرهنگی. اریکسون مراحل رشد انسان را به هشت مرحله تقسیم کرد و دوران نوجوانی و بلوغ را پنجمین مرحله از مراحل هشت گانه رشد قلمداد کرده است. بحران این مرحله بیدار شدن احساسهایی از هویت در مقابل گم گشتگی نقش اتفاق می افتد. بیرون آمدن از دوره نوجوانی با احساس هویت مستلزم آن است که خود پنداره به دوطریق تکامل یابد، اول، شخص باید خودپنداره هایی را که در طول چهار مرحله روانی پیشین شکل گرفته است تحکیم بخشد، دوم، خود این خود پنداره منسجم بایستی با تصویری که دیگران از او دارند یکی باشد. تنها بدین طریق احساسی کامل از هویت می تواند پدید آید .

بدین ترتیب از دیدگاه اریکسون هویت از امتزاج خودپنداره های خصوصی و اجتماعی سرچشمه می گیرد. پیامد این انسجام از تداوم فردی یا همخوانی درونی است. اریکسون تاکید بسیار زیادی بر اهمیت رشد احساسی از هویت قائل بود. او از جهات فراوانی یافتن احساس هویت را تکلیف عمده زندگی فردی می دانست. به عقیده اریکسون هویت ممکن است از دوره منحرف شود. ممکن است پیش از آن که رشد کند تثبیت شود (یعنی پیش از موعد شکل بگیرد)، و یا اینکه بدون هیچ محدودیتی گسترش یابد .

هویت یابی زودرس

وقفه ای است در فرایند شکل گیری هویت، هویت یابی زودرس تثبیت زودرس تصور فرد از خودش است که این تثبیت در سایر امکانات و توانایی هایی که شخص برای توصیف خود دارد تأثیر می گذارد. نوجوانانی که هویت شان پیش از موعد تثبیت می شود تأیید دیگران برایشان اهمیتی اساسی دارد، عزت نفس آنان تا حدود زیادی بستگی به تأیید دیگران دارد، معمولاً برای مراجع قدرت اهمیت زیادی قائل اند و بیشتر بانوجوانان دیگر همناوایی می کنند و کمتر استقلال رأی دارند. در ضمن این دسته به ارزشهای سنتی مذهبی بیشتر علاقمند اند و کمتر تأملی و با فکر عمل می کنند، مضطرب اند و افکارشان قالبی و سطحی است و با دیگران کمتر روابط نزدیک برقرار می کنند. هر چند که از لحاظ هوش کلی تفاوتی با همسالان ندارند، ولی به دشواری می توانند انعطاف از خود نشان دهند و به هنگام مواجهه با تکالیف شناختی و تنش زا نمی توانند واکنش مساعد از خود نشان دهند؛ معمولاً از نظم و ساخت در زندگی شان استقبال می کنند. با والدینشان روابط نزدیکی دارند. ارزشهای والدین را می پذیرند. در عین حال والدین این گروه به طور کلی پذیرا و مشوق هستند و نوجوانان را تحت فشار می گذارند که با ارزشهای خانواده همناوایی کنند .

سردرگمی در هویت یابی

برخلاف این دسته گروهی دیگر از نوجوانان، یک دوره طولانی از سردرگمی را می گذرانند. شاید هیچ گاه احساس هویتی قوی و روشن در آنان ایجاد نشود، چنین نوجوانانی عزت نفس کمی دارند و استقلال اخلاقیشان رشد نیافته است. به دشواری مسوولیت زندگی خود را به عهده می گیرند، تکانشی هستند و تفکری نامنظم دارند، و آمادگی به مواد مخدر دارند، روابط فردیشان غالباً سطحی و گاه و بی گاه است، هر چند که به طور کلی بانحوه زندگی والدینشان مخالفند نمی توانند از خودشان شیوه ای ابداع کنند .

دیدگاههای اریکسون توسط بسیاری از متخصصان نیز تعبیر، تفسیر و گسترش یافته است. یکی از محققان، به نام جیمز ماریسا یک مصاحبه سازمان یافته را برای طبقه بندی هویت نوجوانان تدوین کرده است تا وضعیت رشد هویت آنان را در زمینه های بینش مذهبی، جهت گیری جنسیتی و یک مجموعه از ارزشهای سیاسی مشخص کند. در این طبقه بندی ها چهار نوع هویت برای نوجوانان مشخص می شود :

پراکندگی هویت

این گروه از نوجوانان هنوز به مسائل هویت خود فکر نمی کنند، واگر هم به این موضوع فکر کرده باشند نتوانسته اند خود را به یک جهت گیری آینده نگر برسانند .

تسلیم طلبی

نوجوانان این گروه افرادی هستند که بدون تجربه بیچ گونه بحرانی برای تصمیم گیری درباره هویت خودشان خود را تسلیم نظر والدین کرده اند بی آنکه به ارزیابی نظر آنان بپردازند .

وقفه

این خصوصیت بیانگر وضعیت نوجوانانی است که با بحران هویت درگیر هستند و اگرچه فعالانه در تلاش برای کشف برای کشف ارزشها و علایق و بینشها و حرفه مورد نظر خود هستند؛ اما هنوز نتوانسته اند تصمیم روشنی در این مسائل اتخاذ کنند .

پیشرفت هویت

نوجوانانی که هویت خود را شکل داده اند کسانی هستند که به یک تعهد شخصی درباره حرفه یا بینش مورد نظر خود (یا هر دو مورد) دست یافته اند .

عوامل موثر بر شکل گیری هویت

رشد هویت نوجوانی تحت تاثیر عوامل مختلفی است که چند مورد مهمتر را می توان به شرح زیر برشمرد .

شخصیت

روش انعطاف پذیر و خالی از تعصب برای دست و پنجه نرم کردن با عقاید و ارزشهای متضاد، هویت پخته را پرورش می دهد. نوجوانانی که معتقدند واقعیت مطلق همیشه دست یافتنی است، هویت ضابطی (تسلیم طلب) دارند، و آنهایی که اطمینان ندارند تاکنون چیزی را به طور قطع فهمیده اند از هویت پراکنده برخوردارند، یا دروقفه هستند . نوجوانانی که معتقدند برای انتخاب کردن از بین چندین دیدگاه می توان از ملاکهای منطقی استفاده کرد احتمالاً، هویت کسب کرده اند .

ترتیب تولد و فاصله سنی فرزندان در خانواده

ترتیب تولد بر رشد هویت موثر است. فاصله سنی کودکان نیز موجب می شود که نه تنها برخورد والدین با آنها متفاوت باشد، بلکه این امر رابطه فرزندان با یکدیگر را نیز تحت تاثیر قرار می دهد؛ برای مثال فرزند کوچک خانواده، بخس وقت که فاصله سنی زیادی با بقیه فرزندان خانواده دارد برای آنکه به استقلال بیشتری برسد نقشهایی ایفا می کند که متفاوت از برادر و خواهر بزرگتر از اوست. فرزند اول نیز موضوع آزمایش تربیتی والدین جوان و بی تجربه است که به شدت به وی توجه می کنند . این امر ممکن است باعث خلیات رهبری و احساس مسوولیت در وی بشود. همچنین، معمولاً گفته می شود نقش فرزند وسط خیلی برای روشن نیست و نیز فرزندان کوچکتر معمولاً آزادی بیشتری را تجربه می کنند و والدین هم تجربه بهتری برای پرورش آنان دارند. در عین حال نباید فراموش کرد که ترتیب تولد و فاصله سنی بچه ها، بر حسب اینکه در چه خانواده و فرهنگی تربیت شوند، با تفاوت های زیادی در تاثیر گذاری بر هویت آنان همراه خواهد بود .

عوامل اجتماعی و فرهنگی

عوامل فرهنگی، اجتماعی تاریخی نیز بر چگونگی شکل گیری هویت نوجوانان تاثیر زیادی دارند. نوجوانان متعلق به فرهنگ های قدیمی، و نقاط دور افتاده، تحت تاثیر زمینه اجتماعی و فرهنگی هویت متناسب با شرایط محیط زندگی خود را کسب می کنند .

نقش والدین در هویت یابی فرزندان

والدین نیز در چگونگی شکل گیری هویت نوجوانان تأثیر زیادی دارند. کودکانی که از خود درک سالمی دارند، از والدینی برخوردارند که حمایت عاطفی و آزادی کاوش کردن برای آنها تامین می کنند. همین طور، در صورتی که خانواده "پایگاه امنی" باشد که نوجوانان بتوانند با اطمینان از این پایگاه به سوی دنیای بزرگتر پیش بروند، رشد هویت تقویت می شود، نوجوانانی که احساس می کنند به والدینشان دلبسته هستند، اما در عین حال آزادند تا عقاید خودشان را بیان کنند، هویت کسب کرده و یادار حالت وقفه هویت هستند. نوجوانانی که از هویت تسلیم طلب برخوردارند، معمولاً روابط صمیمی با والدین دارند، اما از فرصت جدا شدن سالم بی بهره اند، و نوجوانانی که دچار پراکندگی هویت هستند، از کمترین رابطه صمیمانه و ارتباط آزاد در خانواده خبر می دهند.

مدرسه نیز یکی از عوامل موثر بر نحوه شکل گیری هویت است. موفقیت تحصیلی در طول سالهای مدرسه و قبول شدن بعدی نوجوانان در دانشگاه، راههای زندگی آینده او را هموارتر می سازد و از نظر هویت حرفه ای نیز اطمینان بیشتری برای او ایجاد می کند. همچنین تحصیلات مدرسه ای و دانشگاه معمولاً اطلاعاتی را در اختیار نوجوانان قرار می دهد که برای شکل گیری هویت آنان مفید است. الگو برداری از سایر دانش آموزان و دانشجویان نیز تا اندازه ای در رشد هویت نوجوان موثر است.

علاوه بر موارد بالا عوامل دیگری مانند عوامل شناختی، رفتار خود نوجوان، گفتگو در جریان تعارضات با بزرگسالان، و خیال پردازی نوجوانان نیز در چگونگی رشد هویت نوجوان تأثیر دارد.

پرورش صحیح تواناییهای فرزندان خداوند متعال به هر انسانی، استعدادها و تواناییهای ویژه ای داده است تا چرخ جامعه چرخیده و به سوی کمال در حرکت باشد، به همین دلیل والدین باید با کمک متخصصان استعدادیابی و با توجه به حالات، روحیات و رفتارهای فرزندان خود، تواناییهای ویژه هر کدام از فرزندان خود را شناسایی کرده و با توجه به نیازهای جامعه و زمانه، آنها را با برنامه ریزی پرورش دهند چنین شخصی که توانسته است استعدادهای ذاتی خویش را پرورش دهد و با بهره برداری از آنها، نیازهای خود، خانواده و جامعه خویش را برطرف کند، احساس مفید بودن، عزت و شرافت می کند و به هویتی صحیح دست می یابد. ارتباط کودک با دنیای بیرون از خانواده سببی می شود که او دارای شخصیت و هویت اجتماعی و پخته تر گردد؛ از دیگر مزایای ارتباط با اقوام این است که روابط فرزندان با اقوام و آشنایان، بیشتر و بهتر تحت نظارت و مدیریت والدین قرار دارد و آنها می توانند فرزندان را به دوستی و همنشینی با آشنایان شایسته و مناسب، ترغیب کنند. علاوه بر این، در صورتی که والدین به جای تک فرزندی، تعداد بیشتری فرزند داشته باشند و به جای واگذار کردن وظیفه نگرنداری و تربیت فرزندان به مهد کودک و مدرسه، خودشان به این امر مهم بپردازند، همه هزینه اقتصادی خانواده کاهش می یابد و هم این که خود فرزندان با هم دوست و هم بازی می شوند و نیازهای روحی و روانی هم دیگر را تا حد زیادی برآورده کرده و نیازی ندارند که دوست، همزاد و الگوی خود را در اینترنت، بازیهای رایانه ای پیدا کند (پیروز و همکاران، ۱۳۹۵).

مشکلات ناشی از ناتوانی در هویت یابی

نوجوانانی که در کسب هویت سالم به گونه ای دچار انحراف و اختلال گردیده اند، ممکن است دچار یکی از مشکلات و انحرافات زیر گردند.

۱- از خود بیگانگی: بیگانگی به معنی رد و انکار عمیق ارزشهای اجتماعی و دوری وجدایی از دیگران است که از حد بدبینیهای نوجوانان معمولی بسیار فراتر می رود. شکل تازه تری از احساس بیگانگی در بین نوجوانان مشاهده شده است که ویژگیهای این نوع عبارتند از احساس عزت و تنهایی، تمنای رابطه صمیمانه و نزدیک و texttexttexttextالی دشواری در دستیابی بدان، احساس سرگشتگی، نقصان در احساس معنی دار بودن و جهت دار بودن زندگی و احساس هویت نامشخص و پراکنده.

۲- اعتیاد به مواد مخدر: نوجوانانی که هنوز هویت کسب نکرده اند ممکن است برای فرار از تعاضهای روان به مواد مخدر روی آورند. از نظر کسانی که بانوجوانان کار می کنند مهم ترین خطر این نیست که نوجوانی گهگاه مقداری مشروب الکلی بنوشد یا در مجلسی بادوستان "برای تفریح" حشیش مصرف کند، بلکه وضع وقتی خطرناک می شود که نوجوانی به صورت مکرر و واکنش به احساس نا امنی، آشفتگی روانی، احساس حقارت، و طردشدگی و بیگانگی، تعارض با والدین و یا مشکلات زندگی روزمره

به مواد مخدر روی می آورد. شمار بسیاری از نوجوانان آسیب پذیر می کنند که به خاطر تفریح یا تجربه مواد مخدر مصرف می کنند اما به زودی درمی یابند که مصرف این مواد به صورت تکیه گاه روانی آنها درمی آید و نمی توانند آن را کنار بگذارند. برخی از علل روی آوردن نوجوانان به مواد مخدر عبارتست از: دردسترس بودن مواد مخدر، فشار دوستان و همسالان، طغیان علیه والدین، گریز از ناملایمات زندگی، آشفتگی عاطفی، احساس بیگانگی و طردشدگی .

۳- بزهکاری: بزهکاری به جوانی گفته می شود که بین ۱۶ تا ۱۸ سال سن دارد و رفتارش به نحوی است که از طریق قانونی قابل مجازات است. بعضی از اعمال بزهکارانه مانند دزدی، حمله شدید، تجاوز، آدم کشی یا استفاده از مواد مخدر در صورتی که از سوی بزرگسالان صورت گیرد نیز جرم تلقی می شود. سایر موارد خلافهای خاص نوجوانی محسوب می شود. این اعمال شامل نقض مقررات رفت و آمد در اماکن یا اوقات خاص، فرار از مدرسه، فرار و مصرف الکل پیش از سن قانونی می شود .

اوضاع و احوال اجتماعی و نیز تجارب ردی در بزهکاری نوجوانان دخیل است. فقر و شرایط سخت زندگی یکی از عوامل است. روابط بین والدین و فرزند و خصوصیات شخصیتی فردی نیز از عوامل مهمی است که باعث بروز رفتار بزهکارانه می شود .

علاوه بر موارد بالا ممکن است نوجوان دچار اختلالات روانی و روانی فیزیولوژیکی گردد که برخی از آنها عبارتند از

۴- واکنشهای اضطراب: نوجوانی که دچار اضطراب حاد است احساس ترس ناگهانی براو چیره می شود، گویی قرار است برای حادثه بدی رخ دهد. ممکن است بی قرار و نا آرام شود، به سادگی از جا بپرد و علایم جسمانی مثل تهوع، سردرد، سرگیجه، و استفراغ در او ظاهر می شود، فراخنای توجه و حواسش منحرف می شود، دچار اختلال خواب می گردد. اگر هیچ گونه دلیل بیرونی آشکاری برای اضطراب حاد نوجوان وجود نداشته باشد ممکن است نگران شود که این حالات او از کجا سرچشمه می گیرد، و در اوضاع و وقایع بیرونی نسبتاً جزئی به دنبال علت آ باشد. البته با بررسی دقیق تر معمولاً روشن می شود که عوامل به مراتب اساسی تر و پراهمیت تری که ممکن است نوجوان به آن آگاهی نداشته باشد مانند اختلال در روابط فرزند و والدین، نگرانی در مورد مشکلات بزرگ شدن و ترس احساس گناه در مورد سائق های جنسی و پرخاشگری

۵- افسردگی نوجوانان: بسیاری از نوجوانان افسردگی خود را به صورت خستگی و بی قراری و تظاهر به بیماری نشان می دهند و در حالت افراطی به صورت فعالیت های جنسی، پرخاشگری و نیز رفتار بزهکارانه بروز می کنند. افسردگی نوجوانان معمولاً دو حالت دارد. اول اینکه نوجوان احساس تهی بودن و بی احساسی می کند. گویی که دوران کودکی سپری شده، بی آنکه بزرگسال رشد یافته ای جای آن را بگیرد. این نوع افسردگی ناپایدار است و معمولاً حل شدنی. نوع دوم افسردگی نوجوان به دشواری از بین می رود. ریشه های آن در تجربه شکستهای مکرر در طی زمان طولانی است. نوجوان ممکن است واقعاً برای حل مشکلات و رسیدن به اهداف شخصی تلاش کرده باشد، ولی به موفقیتی دست نیافته باشد. در این نوع افسردگی نوجوان رابطه اش را با والدین، دوست یا کسی که به شدت به او علاقه داشته از دست می دهد .

۶- خودکشی: خودکشی نوجوان معنای آن است که او برای اوزندگی مشکل ترازمگ جلوه کرده است. در صدقابل توجهی از نوجوانانی که به مراکز درمانی ارجاع می شوند کسانی هستند که یادست به خودکشی زده، یا نقشه خودکشی در سر داشته اند. این افراد عموماً در فاصله سنی ۱۵-۲۵ سالگی هستند. تعداد دخترانی که دست به این کار می زنند بیش از پسران است هر چند که خودکشی پسران بیشتر به نتیجه می رسد و دختران غالباً طوری خودکشی می کنند که امکان نجاتشان بیشتر است. آشکارترین دلیل خودکشی نوجوان، احساسات منفی و نا امیدی و از دست دادن کنترل خود است. احساس گناه شدید، احساس تنهایی و بی کسی و بی پناهی، فقدان حمایت از نوجوان، ناتوانی در کنترل فشارهای وارده ، ناتوانی در کنترل احساسات و رشد نیافتگی و عدم آمادگی برای مقابله با مشکلات پیش روی نوجوان مهمترین دلایلی است که ممکن است او را به فکر یا عمل خودکشی وادار می سازد .

پیشینه تحقیق

آنچه حائز اهمیت است این است که هویت یابی کودکان و موضوعات مربوط به آن تاثیر قابل ملاحظه ای در مسائل پژوهشی در رشته روانشناسی دارد . مسائلی که در این رابطه مورد بحث است شامل موارد زیادی می باشد که هر یک رابطه مستقیم و

معنا داری با قضیه مذکور دارند. در این میان می توان به مقوله فرایند های اجتماعی در هویت اشاره نمود. در واقع مقوله فرایند های اجتماعی در هویت از دیدگاه پژوهشگران مسئله ای غیر قابل اجتناب پیرامون هویت یابی کودکان می باشد. باید گفت مسئله فرایند های اجتماعی در هویت این موضوع را ثابت می کند که می توان در رشته روانشناسی افق های تازه ای را بر روی محققین باز کرد. (رضایی، ۱۳۹۵)

اگرچه عمده تحقیقات انجام یافته ی مرتبط، به چگونگی رابطه در این مقوله پرداخته اند، اما مطالعات محدودی به بررسی متغیرهای همبسته با آن اختصاص یافته اند که اساس ارائه ی یک رویکرد پیشگیرانه و مداخله ای مؤثر است، به ویژه آنکه شکل پژوهشگری در رابطه با هویت یابی کودکان و ماهیت آن در سال های اخیر تغییر یافته است. اکثر محققان توافق دارند که مبحث هویت یابی کودکان و رابطه آن با فرایند های اجتماعی در هویت از مهمترین مسائل مورد انتظار در جامعه پژوهشی است. (کرم پور، ۱۳۹۵)

اثر بخشی رابطه های غیر قابل اجتناب هویت یابی کودکان و فرایند های اجتماعی در هویت توسط طیف وسیعی از پژوهش های علمی و آموزشی گزارش شده است که از جمله آن ها به این موارد می توان اشاره کرد: بررسی رابطه هویت یابی کودکان و فرایند های اجتماعی در هویت (تکلیوی، ۱۳۹۳؛ زارع و احمدی، ۱۳۹۶)، اهمیت نگرش پیرامون هویت یابی کودکان (بهرامی، ۱۳۹۴؛ برزگری و زمینی، ۱۳۹۵)، هویت یابی کودکان و مسائل مرتبط (بابایی، یزدی و حسینیان، ۱۳۹۳)، مسئله هویت یابی کودکان در روانشناسی (جلالی، کار احمدی، مولوی و آقایی، ۱۳۹۶)، تحلیل فرایند های اجتماعی در هویت و رابطه با هویت یابی کودکان (جعفری خلعتبری، تودار و ابوالفتحی، ۱۳۹۵)، تحلیل مسئله هویت یابی کودکان (رشیدی ظفر، جان بزرگی و شقاقی، ۱۳۹۶) و تحلیل فرایند های اجتماعی در هویت در رشته روانشناسی (مهرداد، ۱۳۹۴).

یکی از بهترین روش های پژوهش پیرامون هویت یابی کودکان، استفاده از نظرات پژوهشگران موفق است. با توجه به اینکه مسائل مربوط به هویت یابی کودکان ابعاد و جنبه های مختلفی را در بر می گیرد، لذا ارائه ی اطلاعات جامع از فاکتورهای تحقیقاتی مربوط به آن دشوار است. (امیر، حسن آبادی، اصغری نکاح و طیبی، ۱۳۹۵).

از نظر مهرداد (۱۳۹۴)، پژوهش پیرامون هویت یابی کودکان خودگزینه شی^۳ و خود هدایتی^۴ است، که دارای ساختار و قاعده می باشد؛ قاعده ای که حاصل تراوش ذهن اندیشمندان است، ماهیتی متفاوت و پیامدهای آموزشی سودمندی دارد (خوشیخت، ۱۳۹۵).

تاکنون در جامعه ما درباره ی مسئله هویت یابی کودکان در موسسات آموزش عالی و تأثیر آن بر فرایند های اجتماعی در هویت و عملکرد آن ها بررسی چندانی صورت نگرفته است فقدان ابزار مناسب برای ارزیابی پژوهش های صورت گرفته و استفاده از آن در فعالیت های آموزشی، کنفرانس ها و فراخوان های علمی و آموزشی به شدت به چشم می خورد.

بسیاری از تحقیقاتی که در موسسات آموزش عالی صورت گرفته است بیشتر در مورد فرایند های اجتماعی در هویت و به صورت تئوری متمرکز است. اگر هر یک از راهبردهای اجرائی شده به طور کامل انجام نشود، شاید دیگر زمان آن رسیده باشد که به دنبال شناخت راهکارها و هم چنین احتمالات جدیدتری برای مشخص کردن مسائل پژوهشی مربوط باشیم. با وجود اینکه مطالعات کمی و کیفی متعددی در مورد هویت یابی کودکان وجود دارد اما بیشتر پژوهش ها در این زمینه کمی بوده است و در آن ها به موضوعات فرآیند فرایند های اجتماعی در هویت که به عنوان یک فاکتور اصلی در هویت یابی کودکان مطرح می باشد توجه نشده است. با توجه به اثرات پژوهش علمی پیرامون مسائل هویت یابی کودکان و فرایند های اجتماعی در هویت لازم و ضروری بود تا در جهت روشن شدن چگونگی بررسی این موضوع پژوهش هایی انجام شود. با توجه به عدم پژوهش های کافی در زمینه هویت یابی کودکان و نیز جدید بودن اجرای این پژوهش در جامعه مورد مطالعه، پژوهش حاضر با هدف مذکور اجرا گردید. (حسینی، ۱۳۹۴)

³-Self-selection

⁴-Self-directed

روش تحقیق

در این بخش، به روش تحقیق، جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری، ابزارهای پژوهش (چگونگی بررسی روایی و پایایی ابزارها) و روشهای تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته می شود (مقالات غیر پژوهشی از این چارچوب مستثنی هستند).

بحث و نتیجه گیری

اصولا هر نوع پیشرفت و توسعه، ارتباط مستقیمی با تحقیقات علمی دارد. همراهی حجم وسیع پژوهش با توسعه یافتگی کشورهای پیشرفته گویای این واقعیت است. یکی از اندیشمندان تصریح می کند که حدود ۹۸ درصد تحقیق ها و هزینه های مربوط به پیشرفت علمی در جهان مربوط به این کشورهاست. این کشورها به دلیل برخورداری از تحقیق های گسترده معمولا از شیوه های برتر و نیروهای کار ماهر استفاده می کنند و در استفاده از منابع خود کاملا صرفه جویی می کنند. تحقیق های مداوم و گسترده در این کشورها باعث شده که آن ها همواره چندین دهه جلوتر از بسیاری کشورها حرکت کنند. پیوند دیگر تحقیق و پژوهش با رشد و توسعه مربوط به ماهیت بلند مدت و راهبردی آن است. پژوهش به دلیل طبیعت علمی و کاربردی وسیع خود جنبه کلیدی دارد و در نتیجه بخصوص به دلیل ارتباط آن با رشد و توسعه، نیاز به عزمی ملی، اراده ای جدی و برنامه ریزی ای فوری دارد. این امر در رابطه با تحقیقات و پژوهش ها و همچنین پیرامون مسئله هویت یابی کودکان از چند جنبه حائز توجه است.

■ اول: سرمایه گذاری در نیروی کار پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله هویت یابی کودکان است، به این صورت که برای کسب بهره وری بیشتر از نیروی کار باید آن را کارآمد ساخت.

■ دوم: کارایی نیاز به آموزش کارآمد و توانمندی در کاربرد شیوه های جدید پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله هویت یابی کودکان دارد که بدون پژوهش علمی میسر نیست. از سوی دیگر یک عامل کلیدی دیگر در رشد و توسعه پیشرفت فناوری است که خود پیوندی زنده با تحقیقات علمی دارد. توجه به پدیده تحقیق و توسعه در کشورهای پیشرفته و وجود موسسه های فراوان مرتبط با آن نشانه این امر است.

یکی از نزدیک ترین عناصر پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله هویت یابی کودکان، تعلیم و تربیت است. زیرا از یک سو تحقیق و آموزش و پرورش هر دو از عناصر درون زا بوده و از سوی دیگر پدیدآورندگان تحقیق، انسان ها و دانشمندان هر جامعه هستند. حتی جنبه آموزشی و پرورشی تحقیق و تاثیر آن ها را نیز نمی توان به راحتی از یکدیگر جدا کرد. زیرا جنبه پرورش در تحقیق، آن را هدفمند و معنی دار می سازد. یعنی با وجودی که غنای علمی و تخصصی بالا می تواند به کارایی تحقیق بیفزاید اما تمام مسأله این نیست و به قول پروفیسور شوماخر صاحب نظر مشهور تعلیم و تربیت جوهره اصلی آموزش و پرورش در پژوهش عملی، همان تربیت و امور ارزشی است و ماهیت آموزشی مبتنی بر انتقال ارزش است. به تعبیر وی یافته های علمی صرف، در واقع فوت و فن تحقیق هستند ولی فرهنگ تحقیق محسوب نمی شوند. تحقیق و پژوهش علاوه بر جنبه های علمی، القا کننده نوعی روح و معرفت انسانی در هماهنگی ابزارهای فنی و آرمان های بشری نیز هست. اندیشمندان مختلف در مورد علمی بودن و یا علمی نبودن تحقیق های ارزشی دیدگاه های یکسانی ندارند. گروهی نه تنها گزاره های ارزشی را علمی نمی دانند حتی آن ها را بی معنا تلقی می کنند. عده ای دیگر بررسی های اخلاقی را هم در مجموعه مطالعه های علمی قرار می دهند و دسته سوم بین آن ها نوعی تفکیک قائل می شوند. برخی متفکران مشهور مانند مایکل اسکریبون استدلال می کند که تمامی داوری های ارزشی را می توان در قالب علمی مطرح ساخت. وی ادعا می کند که اصولا مطالعه های علمی نیز خود جوهره قضاوتی دارند، زیرا کار روی یک پروژه علمی و تشخیص اعتبار آن نیازمند ارزیابی و داوری در مورد ابزارهای آزمایش گاهی، داوری در مورد نظریه ها و مشاهده ها و حتی بررسی برآوردها و دیگر لوازم آن است و این ها همگی قضاوت ارزشی محسوب می شود. بنابراین به عقیده ما پژوهش علاوه بر جنبه آموزشی، تکنیکی و عقلانی از گرای اخلاقی و

ارزشی نیز برخوردار است و جدا کردن این امر از آن، روح و عاطفه حاکم بر تحقیق و اجتماع انسانی مربوط به آن را شکننده می سازد.

۱- نارسایی های اجرایی و علمی در زمینه پژوهش در رابطه با مسئله هویت یابی کودکان

مسائل فرهنگی

به جرات می توان گفت تحقیق در سطوح گوناگون کشور ما جزئی از فرهنگ نیست. نه در حوزه سیاست و اقتصاد و فرهنگ و جامعه و نه در سطح عامه مردم و خواص و مدیران و سیاستگذاران و تصمیم سازان و تصمیم گیران و مجریان، فرهنگ تحقیق وجود ندارد. این امر البته خود ناشی از دلایل متعددی است که مهم ترین آن ها عدم احساس نیاز به تحقیق و عدم وجود رقابت از بعد کیفیت و هزینه در همه حوزه ها و سطوح است. نکته قابل توجه آن که، علی رغم وجود مشکلات متعدد در زمینه های گوناگون اجتماع، پرسش ها و سوال های تحقیقاتی مورد نیاز کشور هنوز به درستی احصا و تبیین نشده اند و با این حال متأسفانه پژوهش های انجام گرفته و در حال انجام کشور بیشتر با تکیه بر فرم صورت می پذیرد تا تکیه بر محتوا.

مشکلات مالی

از جمله سطح نازل سهم تحقیقات در تولید ناخالص ملی پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله هویت یابی کودکان سطح اندک سرمایه گذاری بخش خصوصی در فعالیت های تحقیقاتی و سطح نازل بهره برداری از ظرفیت های انسانی، مالی و فیزیکی تحقیقاتی است.

ضعف مدیریت

این مشکل پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله هویت یابی کودکان به صورت گسسته بودن رابطه آموزش و تحقیقات و صنعت، حاکمیت قوانین دست و پاگیر اداری و مالی، ناکارایی در مدیریت علمی، عدم تمرکز در سیاست گذاری، تمرکز زدایی در اجرا، عدم توجه به اولویت ها و نیازهای تحقیقاتی، ضعف جامع نگر، ابتلا به روزمرگی، فقدان نگرش آینده نگر، فقدان نظام نظارت و ارزیابی بر روند توسعه تحقیقات در کشور و مسائلی از این دست تجلی می یابد.

ضعف ارتباطات

وجه مشخصه پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله هویت یابی کودکان نامطلوب بودن ارتباطات میان بخش تحقیقات با اقتصاد، صنعت، سیاست، فرهنگ و جامعه، ضعف ارتباط با دنیای پویای علم و فناوری، ضعف مفرط پایگاه های اطلاع رسانی و مانند آن است.

ضعف نیروی انسانی

در این خصوص می توان به کمبود تعداد محققان، تساهل و کم کاری در ابداع و تولید دانش و تحمل نکردن مشکلات برای نیل به نتیجه تحقیق، سطح نازل دانش روز در میان محققان و پژوهشگران، ضعف جایگاه معنوی و اجتماعی محققان و موارد مشابه اشاره کرد. آن چه بیش از همه ضرورت آن احساس می شود و در روزگار ما در حکم کیمیاست، وجود جریانی فرهیخته، درآشنا، آشنا به جایگاه پژوهش و معترف به ارزشمندی وجود محقق و پژوهشگر است که از قیود نظریه ها و آرا و دیدگاه های

مسلط غربی در حوزه پژوهش هم زمان با شناخت کامل آن‌ها رهیده و عقلانیت جاری و ساری در فرهنگ و سنن و رسوم این ملت را به درستی بشناسد و دغدغه او حل مشکلات عدیده کشور با تکیه بر توان نیروهای بومی از طریق ارتقای جایگاه پژوهش و پژوهشگری باشد.

۲- راه کارهای رفع موانع تحقیق و پژوهش پیرامون مسئله هویت یابی کودکان

نخست این که ما با توجه به عوامل بازدارنده اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تاریخی در ارتباط با پژوهش و پژوهشگری و آگاهی از مشکلات اساسی و بنیادین خود نباید در برنامه های اصلاحی به صورت ساده انگارانه برخورد کنیم و یا دچار خوش باوری شویم.

با توجه به کمبود شدید محقق در جامعه، این ضرورت به شدت احساس می شود که باید از توان محققان فعلی استفاده کاملی بشود و در چنین شرایطی از هدر دادن توان نیروهای محقق از طریق تکرار پژوهش ها و موضوع های بیهوده و غیرمرتبط با نیاز جامعه بپرهیزیم.

مسأله بعدی ضرورت هماهنگی بین رشته های مختلف دانشگاهی در مسائل تحقیقاتی است که این امر منجر به پژوهش های تکمیلی خواهد شد.

ضروری است که برنامه ریزی های آموزشی در جهت تربیت محقق در جامعه انجام شود. در این جا ذکر این نکته ضروری است که در کشور ما به رغم مشکلات بنیادینی که در زمینه اقتصادی و اجتماعی برای توسعه پژوهش و تحقیق وجود دارد جامعه ما از نیروهای بالقوه و پتانسیل های بالایی از نظر تحقیقی برخوردار است. در صورتی که از این نیروها استفاده های درست و دقیقی شود می توان گام های موثری در پیشبرد تحقیقات در کشور برداشت.

از دیگر پتانسیل های قوی تحقیقی و پژوهشی کشور حضور گسترده محققان ایرانی در خارج از کشور و در محافل تحقیقاتی جهان است که جذب این محققان دور از وطن و علاقه مند به بازگشت به ما در پیشبرد امر تحقیق و همتراز کردن تحقیقات ایرانی با پژوهش های جهانی کمک زیادی می کند.

جذب محققان چه آن ها که در داخل و چه آن ها که در خارج هستند کار ساده ای نیست و باید برای آن ها جاذبه هایی ایجاد کرد که با رغبت و رضایت خاطر جذب موسسات و سازمان های تحقیقاتی کشور شوند. این جاذبه ها عبارتند از:

ایجاد جاذبه های انتشاراتی و تحقیقاتی؛ یک محقق بیش از همه انتظار دارد که پس از زحماتی که در راه تحقیق کشیده است اثرش منتشر شود و ثمره تحقیقاتش را به صورت منتشر شده ببیند.

ایجاد جاذبه های اطلاعاتی برای محققان؛ یعنی با ایجاد و گسترش بانک های اطلاعاتی در موسسات تحقیقاتی، امکان گردآوری و تهیه داده های مورد نیاز پژوهش گران را فراهم کنیم. امکاناتی مانند به وجود آوردن کتابخانه های تخصصی و مناسب و نیز ارتباط گسترده با شبکه های اطلاعاتی از جمله اینترنت، ضروریات توسعه در امر پژوهش است.

رفع نیازهای معیشتی

بی تردید ایجاد جاذبه های اقتصادی در جهت رفع نیازهای معیشتی از مهم ترین مولفه های اساسی در گسترش فرهنگ پژوهشی در جامعه است. متأسفانه در کشور ما هنوز در بیشتر مراکز و موسسات تحقیقاتی حق تحقیق به ازای کارهای فکری بر اساس ساعت است نه ارزش کار. این در حالی است که اساسی ترین مرحله تحقیق زمانی است که محقق به ظاهر به کاری اشتغال ندارد، نشسته و فکر می کند. تصور کنید نتیجه کار اینشتین در مورد تئوری نسبیت که در ۲۴ صفحه ارائه شد، چنان چه قرار بود بر اساس تعداد صفحات نهایی مورد ارزشیابی قرار گیرد چند ساعت اضافه کار به اینشتین تعلق می گرفت؟! پس

برای ارزشیابی کار تحقیقی، زمان سنجی کار درست نیست بلکه باید بنا به ارزش و اهمیت تحقیق کار سنجیده شود و محقق از نظر مالی خیالش آسوده و دغدغه معیشتی و مالی نداشته باشد.

ایجاد جاذبه های بین المللی؛ بسیاری از محققان ایرانی علاقه مند هستند که پژوهش های آن ها در مجامع تحقیقاتی و فرهنگی بین المللی مطرح شود و نظریات شان در چهار دیواری داخلی کشوری محصور نماند تا امکان بحث، جدل و کنکاش بیشتری درباره آن ها در سطح جهانی وجود داشته باشد. پس لازم است که موسسات تحقیقاتی با برنامه ریزی های صحیح نسبت به برقراری ارتباط و همکاری با سازمان های علمی، آموزشی و فرهنگی مانند "یونسکو" و سایر موسسات فرهنگی در جهان اقدام کنند که محققان کشور بتوانند در سطح بین المللی هم تحقیقات خود را مطرح نموده و با دنیای خارج ارتباط و تبادل نظر کنند و نیز حضور محققان ایرانی در نشست ها و همایش های معتبر بین المللی به سهولت امکان پذیر باشد.

منابع و ماخذ:

- آذری، حجت. (۱۳۹۵). بررسی مسئله هویت یابی کودکان و پژوهش های مرتبط با آن، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- امیری، رضا (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی پژوهش پیرامون هویت یابی کودکان. فصلنامه پژوهشی کشور، (۴): ۴۸۹-۴۷۳.
- بابایی، مهدی (۱۳۹۳). نگرش عمیق پیرامون فرایند های اجتماعی در هویت و رابطه با هویت یابی کودکان / اندیشه های نوین آموزشی، (۱): ۶۴-۴۹.
- باعدی، مریم. (۱۳۹۴). بررسی کارآمدی پژوهشی در رابطه با هویت یابی کودکان، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران بیرامی، محمد (۱۳۹۲). نگرش محقق گونه و بررسی و تحلیل هویت یابی کودکان، (۳): ۵۶ - ۳۸.
- بهرامی، علیرضا. (۱۳۹۵). تحلیل مسائل مربوط به هویت یابی کودکان و فرایند های اجتماعی در هویت / راک، (۵): ۹-۱۱.
- پیروزفر، سهیلا؛ حسینی محمدآباد، سیدعلی اصغر. نقش خانواده در تکوین هویت فردی فرزندان با تأکید بر آموزه های دینی (۱۳۹۵)، شماره ۱۱۱ علمی-ترویجی (حوزه علمیه) (۲۴ صفحه - از ۷۱ تا ۹۴)
- تکلو، حسن. (۱۳۹۴). تأثیر آموزش های مربوط به مسائل هویت یابی کودکان بر جامعه. مجله آموزش و یادگیری، (۱): ۵۹-۴۴.
- جعفری، علیرضا؛ خلعتبری، جواد؛ تودار، سیدرسول و ابثلفتحی، هادی. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر یافته های نو پیرامون هویت یابی کودکان در آموزش، (۱۸): ۱۶-۷.
- آذر، عادل (۱۳۹۳). پژوهش و کاربرد آن در علوم مختلف، انتشارات سمت، تهران، چاپ سوم
- بازرگان، ع (۱۳۷۶). روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران
- حافظ-نیا، م، ر (۱۳۹۲). مقدمه های بر روش تحقیق، انتشارات سمت، تهران، چاپ هشتم
- خاکی، غ، ر (۱۳۹۵). روش تحقیق با رویکردی به پژوهش، کانون فرهنگی انتشارات داریت، تهران، چاپ دوم
- دواس، دی، ای. (۱۳۹۳). پیمایش در تحقیقات اجتماعی، (نائینی، ه، مترجم) تهران: نشر نی
- ساروخانی، ب (۱۳۹۲). روشهای تحقیق در علوم اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اقتصادی، تهران، چاپ هشتم
- سرمد، زهره و دیگران (۱۳۹۵). روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران، چاپ دوم

منابع لاتین

- A.C., & Woodward, W. ۲۰۱۴ Statistical Analysis Quick Reference Guidebook, Sage.
- Keppel, G. & Wickens, T.D ۲۰۱۵ Design and Analysis: A Researcher's Handbook ۴th Ed.), Pearson Prentice Hall.
- D, Dulberg CS, Wells GA. Statistical power, sample size, and their reporting in randomized controlled trials. JAMA. ۱۹۹۴; ۲۷۲: ۱۲۲-۱۲۴.
- , D. and McCabe, G ۲۰۱۳ Introduction to the Practice of Statistics, Fourth Edition, New York: WH Freeman & Co.
- leo.m et al ۲۰۱۵ Conceptualization and scale development, European Journal of Marketing, ۳۹ (September), ۱۲۶۴-۱۲۹۰.
- G.A. Jr ۲۰۱۴ "A paradigm for developing better measures of marketing constructs", Journal of Marketing Research, Vol. ۱۶ No. ۱, pp.